

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucí práce

Autor práce: Petr Havlíček

Název práce: Inovativní škola pohledem rodičů: případová studie Scioškoly

Autor posudku: Magdalena Mouralová

Petr Havlíček se ve své práci věnuje Scioškole, před rokem vzniklé soukromé základní škole hlásící se k hodnotám metodám výrazně se odchylojících od veřejných škol hlavního vzdělávacího proudu. Zaměřuje se přitom na pohled rodičů, kteří své dítě umístili do této školy, jejich důvody pro volbu školy, očekávání a jejich naplnění, obecné postoje ke vzdělávání ad. Z hlediska veřejné (sociální) politiky se jedná o téma spíše okrajové, nikoliv však irelevantní. Vznik a existenci Scioškoly je součástí širšího proudu objevování nových soukromých a komunitních škol, které často zakládají sami rodiče nejen pro své děti a s tím souvisejícím trendem posilování role rodičů v základním vzdělávání. I když se zatím fenomén týká především větších měst a jen vyšších a středních sociálních vrstev, rozhodně stojí za výzkumnou pozornost, a to i proto, že tyto rodiče a jejich děti tak pomalu odcházejí z hlavního vzdělávacího proudu, což nepochybně může ovlivnit celý vzdělávací systém. I proto stojí za to zkoumat právě skupinu rodičů, o což se předložená práce pokouší.

Autorovi se bohužel nepodařilo **téma** v práci přesvědčivě představit a obhájit a zasazení do širšího kontextu vzdělávací politiky nebo obecně společenského vývoje v práci spíše chybí, což při čtení vede k myšlence, proč vůbec takováto práce byla napsána a má být obhájena. Výjimku tvoří pouze část diskuse, kde jsou představeny optimistický a pesimistický pohled na vznik inovativních škol a odchod některých skupin rodin z hlavního vzdělávacího proudu (str. 30). Bohužel tyto úvahy nejsou příliš propojeny se zbytkem práce a i samotný závěr vyznívá do ztracena. Ještě větší nedostatky pak spatřuji v úvodu, kde obhajoba tématu a diskuse potencionální užitečnosti vlastně úplně chybí, čímž autor čtenáře rozhodně na svou stranu nezískává.

Autor si stanovil za obecný **cíl** „zjistit, jakým způsobem se rodiče zapojují jako aktéři do vzdělávací politiky,“ konkrétně pak právě na případu Scioškoly „identifikovat rodičovské strategie při výběru školy a způsob, jak interagují se školou.“ (str. 3). V samotné práci je věnována pozornost především konkrétním cílům a ještě více výzkumným otázkám, které korespondují s okruhy ve scénáři rozhovoru, a je podle nich členěna empirická kapitola. Naplnění cílů je však hodně ploché, autor především převypravuje výpovědi respondentů, ale nedaří se mu odhalit zajímavé fenomény, přinést teoretické přesahy či nové interpretace. Obecný cíl je spíše na pozadí a stejně jako příslib možného zjištění, co stojí za emancipací rodičů, zůstává nenaplněn.

Práce je standardně **strukturovaná**, i když některé části jsou hodně stručné (úvod, cíle a otázky, diskuse a závěr) a zvláště úvod a závěr pak nepokrývají vše, co by v dobré práci pokrývat měly (obhajoba tématu a zasazení do kontextu v úvodu, vyústění práce včetně napojení na teoretické poznatky a zjištění předchozích výzkumů v diskusi a závěru). Některým částem práce (např. kapitole věcná východiska) pak chybí uvedení a čtenář se těžko orientuje v tom, jaká je role kapitoly v práci. Některé pasáže pak žádný smysl v práci zjevně nemají (např. charakteristiky různých alternativních vzdělávacích proudů).

Text je bohužel velmi slabý z hlediska zacházení s pojmy a vedení argumentace. Řada klíčových pojmů není dostatečně vymezena, u některých se o to autor ani nepokouší (tradiční/stereotypní/frontální výuka, mainstreamové školy), u některých (např. inovativní a

alternativní škola) pokus o vymezení sice je, ale argumentaci stejně příliš nevyjasňuje. V práci s termíny je autor dosti nedbalý (např. zacházení se slovy „pojem“, „koncept“, „termín“, „model“ na str. 7–9). Na řadě míst jsou formulace nepřesné, zjednodušující až zavádějící. Podobně je nedotažená, nebo někde i nesmyslná, argumentační linka (např. je třeba nejprve říci, že se škola hlásí ke konceptu svobodných kol, a pak teprve uvádět příklady takových škol; úvod je o scioškole, i když práce se zaměřuje na rodiče – logičtější by bylo začít v úvodu psát o rodičích a jejich současné „emancipaci“, a pak až se zaměřit na Scioškolu; podobně na str. 9 by bylo vhodnější, kdyby autor nejprve psal obecně o různých faktorech, které mohou ovlivňovat výběr školy, mezi ně patří i vzdálenost či výše školného, což by mělo smysl podpořit daty z odkazovaného výzkumu. Ale psát pouze o těchto dvou aspektech nedává smysl ad.). Na řadě míst text dobře nenavazuje, někde na úrovni vět (např. třetí odstavec na str. 10; poslední věta oddílu 4.2), někde na úrovni odstavců (např. oddíl 4.2, kde je první odstavec o změnách po roce 1989, druhý o povinném vzdělávání bez jakékoliv návaznosti), některé pasáže jsou v práci zbytečné (Proč jsou popisovány jednotlivé alternativní vzdělávací proudy na str. 15, když se k žádnému z nich Scioškola nehlásí a autor na to explicitně upozorňuje o odstavce výš?). Autor ne vždy dobře odhaduje, které informace jsou obecně známé a které nikoliv, takže např. operuje s odkazy na Summerhill (str. 18), aniž by kdekoliv vysvětlil specifika této školy. Autor má také jasné hodnotové ukotvení, které je z práce cítit, ale bohužel není explicitně reflektováno. Nedostatečně pak posuzuje zdroje různých informací a nepřistupuje k nim kriticky, práce tak občas působí jako agitka Scioškoly.

Poměrně zdařilá je naopak kapitola věnovaná **metodám**, i když samotná aplikace je slabší – de facto nedochází k analýze, což lze ale přičíst i velmi strukturovanému rozhovoru s hodně přímými otázkami, takže data nedávají moc možností k analýze. To je jistě škoda, zároveň však nezapomínejme, že se jedná o bakalářskou práci a pravděpodobně první autorův pokus o vlastní sběr a analýzu dat – příště to snad udělá lépe.

Teoretická východiska jsou víceméně vhodně zvolena a autor se snaží i o jejich napojení na zbytek práce (např. explicitní odkaz u výzkumných otázek), což se ale reálně příliš nedaří. Sebraná data a jejich prezentace (o analýzu se moc nejedná) se s teoretickými koncepty příliš neprotínají. Koncepty nejsou zcela přesvědčivě představeny a autor v nich trochu plave, např. míchá přístup třídní a kapitálový, aniž by upozornil, že to jsou různé pohledy na stratifikace. Práce s teoriemi tedy není zvláště přesvědčivá, ale pro úroveň bakalářské práce je i toto dle mého názoru dostatečné.

V práci je řada menších i větších **formálních** pochybení: záměny spojovníku a pomlčky, chyby v interpunkci (str. 3, 4, 8, 9, 27, 28, 29), překlepy, chybné vazby, chybějící slova (str. 7, 20, 24, 26, 28, 29), věty s nejasným podmětem a přeskokování z jednotného čísla do množného (str. 9, 10), opakování totožných vět (str. 14 a 26), nepřesné výrazy (např. Ministerstvo školství – str. 8). I v tomto ohledu je práce dosti slabá, avšak stále ještě přijatelná.

Nejvýznamnějším pochybením v práci je velmi nedbalé **zacházení se zdroji**. V práci se vyskytují falešné parafráze, kdy student přebírá celé formulace, i když dané pasáže označuje pouze jako parafráze (tj. přiznává převzetí myšlenek, nicméně jednotlivé použité fráze a spojení nejsou z jeho hlavy, i když se tak text tváří – to je markantní především proto, že po jazykové stránce je úroveň vlastního textu dost slabá, potom čtenáře zarazí některé formulace, které výrazně vybočují). Vzhledem k tomu, že věty jsou mírně pozměněny, antiplagiátorský software problém neodhalil, já se však domnívám, že se jedná už o praxi za hranou akademické etiky. Pro posouzení komisi předkládám úryvky z bakalářské práce a zdrojového text A. Veselého (zvýraznění provedla autorka posudku):

Petr Havlíček na str. 8 píše: „Společnost vědění bychom mohli charakterizovat jako společnost, ve které **se vědění stává klíčovým faktorem produkce**, na rozdíl od předchozích definic moderní společnosti, jejímž základem byl fyzický kapitál, či průmysl. **Důsledkem, toho se mění i ostatní sociální instituce.**“

V originále Arnošta Veselého je: „Zatímco základními konstitutivními prvky moderní společnosti byl fyzický kapitál, množství lidské práce a průmysl (odtud pak pojmenování „průmyslová“ nebo „kapitalistická“ společnost), v současné době jsme svědky transformace ke společnosti, ve které **se klíčovým faktorem produkce stává vědění, důsledkem čehož se následně zásadně mění i veškeré společenské instituce.**“ (Veselý 2004, 434).

Podobně o pár vět níže píše Petr Havlíček: „Čím dál častěji, není cena výrobku určena **cenou práce a surovin** potřebných k výrobě, ale od vědění do něj vložené.“ Ve Veselého původním textu najdeme: „U moderních produktů se cena výrobků čím dál více odvíjí nikoli od **ceny surovin a práce** (jako ve společnosti industriální), ale od vědění, které bylo k výrobě zapotřebí.“ (2004, 438).

Špatné uvedení zdroje (převzatý text z Živnostenských listů má být citován z nich, nikoliv ze EDUIn) a nejednotnost bibliografických údajů v seznamu jsou drobnosti, které lze bez potíží odpustit, falešné parafráze však dle mého názoru nikoliv.

Souhrnné hodnocení: Předložená práce je slabá v řadě ohledů, nicméně ve většině sice s odřenýma ušima, ale přeci přeskakuje laťku základních nároků na bakalářskou práci. Jako zásadní však vidím pochybení v práci se zdroji, které je podle mě sice těsně, ale již za hranou akademické etiky. Domnívám se, že se jedná pouze o nedbalost a daň finišování práce na poslední chvíli, navíc rozsah pochybení není zásadní. Proto rozhodně nepokládám za účelné dávat podnět k disciplinárnímu řízení. Nicméně jsem na pochybách, zda autor prokázal základní zvládnutí řemesla napsání akademického textu a zda by práce v tomto stavu měla projít a být zveřejněna. S jistým váháním ji nakonec **k obhajobě nedoporučuji** a navrhuji autorovi, aby práci opravil a dopracoval i v ostatních ohledech do akceptovatelné formy, což by koneckonců nemělo být až tak náročné.

4. 6. 2016

Magdalena Mourolová